1879. VI. évfolyam. 202. szám. Debreczen, Szerda október 15.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . 10 frt.
Félévre . . . 5 „
Negyedévre . 2 „ 50 kr.
Egy hóra . . 1 „
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban, *Kutasi Imre nyomdájában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivataloknál.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVŰPÁRT KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. A hirdetmények valamint a nyilttéri közlemények egyedül a kiadói irodában vétetnek fel. *Az előfizetési és hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba*, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába czimezendők,
nagyujutoza Jóna-ház 1704. szám alatt

Debreczen, október 15.

Adót fizetni világ teremtése óta még senki sem szeretett. Főkép oly országban nehéz azt megszokni, hol harminczkét évvel ezelőtt még az összes intelligentia s az egész vagyonos osztály adómentes volt. Már 1848 előtt hatalmas korteseszközül szolgált a szabadelvü párt ellen az ósdiak jelszava, hogy: „nem adózunk“ s a tyukodi és csengeri ólmos botok historiája bizonyitja, hogy nem eredménytelen.

Ma sem csodálkozunk rajta, ha a szélső baloldalon, hová a legtöbb özönviz előtti példány menekült a hajdani feketetollasok táborából, legkedveltebb kortesfogás az adó ellen kiabálás. A szegény nép, a kinek a kormány utólsó párnáját is kihuzza feje alól s koldusbotot nyom kezébe, állandó frázis ellenzéki lapjainkban s ellenzéki szónokaink ajkain. A hányan kilépnek a közélet szinterére, a hányan be tudják mártani a tollat a kalamárisba s találnak valami zugot valamely lapban, mindenütt csak a rémséges fosztogatást festik le, a mit ez a lelketlen nyuzó kormány elkövet, — természetesen kilátásba helyezvén, hogy majd máskép lenne ez, kerülne csak a függetlenségi párt a kormányra.

Nem tudjuk, hogy e derék hazafiak mit értenek a máskép alatt; de akad olyan jóhiszemü polgártárs, a ki azt hiszi, hogy csak a függetlenségi pártot kell kormányra segitni s akkor rögtön vége szakad minden adósürgetésnek, sőt még a kormány ad minden megszorult szegény embernek egy marék bankót, hiszen ahhoz nem kell egyéb, csak nyomni a prést s az állam minden szükségletéről gondoskodva lesz.

Vagy talán szükséglete sem lesz az államnak. El kell csapni a sok hivatalnokot. Legelőször is az adóvégrehajtókat, e pióczákat, kik kiszivják a szegény nép vérét. Az adót ezentul csak az fizeti, a ki akarja, annyit, a mennyit akar, a többiről gondoskodik a magyarok istene, a ki csak megtehet értünk annyit, mint Jehova a zsidókért, midőn negyven évig táplálta őket mannával a pusztában.

Történelmileg kimutatható, hogy Árpád apánk idejében nem létezett sem adó, sem végrehajtó; miért volna szükséges mindaz nekünk? Igaz, hogy mi más követeléseket támasztunk ma, mint őseink Árpád idejében; hanem az mitsem tesz. Megkivánjuk — s nevezetes, hogy ebben ellenzéki kollégáink legelől járnak, — hogy az állam gondoskodása kiterjedjen mindenre. Ha aszály, ha rozsda pusztitja el terményünket gondoskodjék a kormány Ha a hus drága, ha a kenyér rosz, a kormányt vádoljuk, miért nem ügyel föl? Közlekedési eszközeink hiányosak; miért nem segit rajta a kormány? Az ipar pang; a kormány dolga volna áldozatokat hozni érte. Minden téren számtalan teendő vár reánk; mindezt a kormány, az állam által kivánjuk végrehajtani. Csak a végrehajtás eszközét, a pénzt tagadjuk meg.

Nem az a mi bajunk, hogy nagy az adó s nem hisszük, hogy Magyarországon segitve lenne pusztán az adó leszállitása által, mert a megtakaritásnak vagy a közigazgatás, vagy a törvénykezés vagy az oktatás rovására kellene történni, már pedig alig hiszszük, hogy oly ember akadjon, a ki azt állitsa, hogy nálunk tulságos sok az iskola, felesleges a közigazgatási személyzet s több a törvényszéki biró, mint kellene. A hadseregnél talán lehetne megkimélni, de nem annak a pártnak, mely rögtön önálló magyar hadsereget akar teremteni, a mi bizonyára sokkal többe kerülne, mint a mostani közös hadsereg.

Ne az adó ellen zugolódjunk hát. Az nem lenne kissebb, ha Tisza Kálmán helyett Simonyi Ernő ülne a miniszter elnöki széken, akkor sem. Hanem azon igyekezzünk, hogy a nemzet keresetképességét emeljük, mind törvenyhozási, mind társadalmi uton — s ez utóbbi uton még többet tehetni. Tegye meg mindenki a maga körében, a mit megtehet a közvagyonosodás előmozditására. Ne higyük, hogy szorgalom, ipar, minden buzgó igyekezet hiábavaló. Cselekvő, nem negativ politika kell ide. Nem az szereti legjobban hazáját, a ki leghangosabban óbégat, hanem a ki munkához lát. A kétségbeesés prédikálásával még soha egy nemzetet sem lehetett a hinárból kiszabaditni s régi példabeszéd ugyan, de mindig igaz marad:

Segits magadon s az isten is megsegit!

— **A bécsi közös értekezletről.** A magyar és osztrák miniszteriek f. hó 13-ki közös értekezletén az 1880-ra szóló közös költségvetés lőn megállapitva. A delegácziók összehivásának napját ma még nem lehetett ugyan meghatározni, de november végén minden esetre össze jönnek azok és pedig Bécsben.

— **A pártonkivüli párt feloszlása,** mint állitják, nemsokára bekövetkezik. Nemcsak Wahrmann, hanem többen vissza fognak térni a szabadelvü pártba, mig nehányan átcsapnak az egyesült ellenzékhez.

— **A karlóczai szerb-kongreszus és egy muszka ujság.** Egy szt.-pétervári félhivatalos lap, czikkezik a karloviczai kongreszusról, s többek közt azt irja, miszerint a jelenlegi gyülekezet elhatározá a többi közt, hogy hódoló föliratot fog küldeni az orosz uralkodónak, ki életet adott a déli szlávságnak.

A muszka ujság, ugy látszik, ujjmutatást akar adni a szerb congressusnak, hogy föliratot küldjön a czárhoz; de nem hiszszük, hogy czélt fog érni.

— **A bécsi Reichsrath elnökéül** Coronini grófot, első alelnökéül Smolkát, második alelnökéül pedig Goedelt fogják megválasztani. A bécsi lapok jelentése szerint e tekintetben már megállapodás jött létre. A lengyelek még nem fogadták el a jelöltek ezen lajstromát.

— **Mi tevők lesznek a lengyel urak?** A lengyeleknek a Reichsráthbani magatartásra nézve egy lengyel politikus nyilatkozatott tett, melynek kétértelmü magatartásából nem igen lehet kiokosodni. Azt irja ugyanis, hogy: „Az emberek hozzászoktak, hogy a lengyeleket a reichsráth jobb pártjának kiegészitő része gyanánt tekintik. E nézetek nem felelnek meg az igazságnak. A lengyelek nem óhajtják azt, hogy feloszoljanak valamely töredékben. Ámbár a csehek autonom törekvései iránt kedvező nézettel viseltetnek, de az alkotmányos jogokról sem akarnak lemondani. Ők kivánják a monarchia szabadságának és hatalmának fejlődését, de centralisálás és harczok nélkül, a melyek gyöngitik az államot. Szóval a lengyel képviselők nem akarják megkötni kezüket, hogy akadály nélkül mehessenek bármelyik párttal, a mely élénk érzéket tanusit a monarchia hatalmának követelései érdekében.

Ellenzék a bécsi „urak házában.“

Bécs, okt. 14. 1879.

A bécsi urak házának is megszületett tehát hosszas vajudás után, szervezett és egymástól szigoruan elkülönitett töredékei, a mely tény, hogy végre valahára bekövetkezett kétségkivül a Taaffe kormány számadás lapjára irható fel. Eddigelé a bécsi urak házában a legnagyobb jelentőségü alkotmány kérdésnél s elvi hangoknál se volt képes egy maszkirozott pártcsoport kitünni. A urak házának nagy zöme ugyszólván szigoru „alkotmányhü“ volt s az a kis csapat, mely Thum Leo gróf vezetése alatt küzdött, még társadalmi irányban sem, nem hogy politikai téren, nem képezett zárt sorokkal biró párt árnyalatot. Az urak házában tudvalevőleg kiváló gonddal voltak rá mindig, hogy a bizottságok megalakitásánál a netalán kinálkozó párt különválási hajlamok elmosódjanak s az osztrák alkotmányos aera létre jötte óta akkor érezték először a szilárd pártalakulás szükségét, midőn a jogóvás megtételének szüksége először merült fel. Ez a pártképződési processus kezdeményezése ekkor is Schmerling és Hasner uraktól eredt s ha az „urak házának alkotmánypártja“ czim alatt megalakult párt végrehajtó bizottságának tagjaira egy pillantást vetünk, tisztában lehetünk annak iránya és czélzatáról, mert hiszen hogy Schmerling és Hasner neve mit jelent a politikai életben, azt mindenki tudja.

Az sem lepett meg senkit, hogy Kutschker a bécsi érsek legelső volt, ki beállt az uj pártba. Kutschker konok centralista. Sokkal meglepőbb, hogy oly föltétlenül udvari érzelmü férfiak, mint Neippery gróf tábornok, Wobna Rudolf gróf, a császári család birtokainak igazgatója, szintén csatlakoztak az uj párthoz.

Igaz, hogy az uj párt első ülésén egy hang sem emelkedett a kormány ellen, de ezt a jelentését csak ugy „cum grano solis“ kell venni. Beismerték ugyan Bécsben, hogy Taaffe gróf a legjobb szándokok által vezéreltetve, az alkotmányt nem veszélyezteti, de attól mégis tartanak, hogy vajjon képes lesz-e a francziák erejének ellenállani, hogy az alkotmány ellen ne keljen később.

Az urak házának pártjai kétségkivül meglepetéseket fognak a felirati vita alkalmára készíteni.

Népmozgalmi jelenségek.

Dr. Konek Sándornak a tudományos akadémián tartott felolvasása nyomán.

Dr. Konek Sándor hirneves statisztikusunk által f. hó 13-án a tudományos akadémiában tartott nagyérdekü értekezéséből a következőket veszszük át.

Az évi esketések nálunk is az utolsó évtizedben elég érthetően tüntetik fel a közgazdasági viszonyoknak befolyását, 1868 ban megujult parliamentáris életünk és nagy gabonaexportunk ez évében, ugy mint a szédelgésig vitt termelési tevekenység szakában 1873-ban legtöbb, ellenben 1870-ben és 1876-ban legkevesebb házasság köttetvén, ez utolsó évben 11,505 el kevesebb esketés volt, mint az évtized átlagában; a megyék e tekintetbeni sorozatában majd a kedvezőbb vagy a kedvezőtlenebb anyagi helyzet, a mezei iparnak kiválóbb vagy alárendeltebb szerepelése, majd a geografiai fekvés szerint mutatkozó némi arány-viszony jut kifejezésre; az önálló törvényhatóságként fenmaradt 25 városban ez évben is gyengébb házasodási hajlam vala észlelhető, azokban csak 106.9 lakóra, a megyei népesség közt 99.7 lakóra jövén egy esketés. A fiatalkoruak szereplése tetemesen leszállt. A palingam esketések aránya, mely nálunk különben is felette magas, 1876-ban még jelentékenyen emelkedett és pedig 28%-ra, a megyék ebbeli sorrendje már jóval inkább megegyez azon sorrenddel, melyben a megyék a fiatalkoruak részesülése szerint jelentkeznek, vannak azonban erre nézve is feltünő eltérések, minthogy e viszonyra is még egyéb momentumok folynak be. Vegyes házasság köttetett 1876-ban 8066, vagyis minden 16.7-ik esketés vegyes természetü volt.

* * *

A születések száma 1876-ban nagyobb volt mint az egész évtized bármely évében, t. i. 624,849, vagyis 57,157-el több, mint az évtizednek átlaga; a megyék e viszony szerint, ha nem is egészen ugyanazon, de nagyon közel járó sorrendben jelentkeznek, mint az esketési arányt tekintve, miből e két viszony közti okilagos összefüggés világosan felismerhető; a városok nálunk habár csekélyebb esketési aránynyal de annál magasabb születési aránynyal birnak; a 25 törvényhatósági városban 21.07 lélekre, a megyebeli lakók közt 21.73 lélekre esvén egy születés; a nemi különbség 1876 ban is ugyanazon arányviszonyban mutatkozik, mint ezelőtt bármikor, 100 ujszülött leányra t. i. 105.6 ujszülött fiu. A törvénytelen ágyuak száma 1876-ban nagyobb volt, mint az egész évtized bármely évében, t. i. 45,966 vagyis 6340-el több, mint a tiz évi átlag és még a születések száma az évben az átlaghoz mérve egyátlán 8.2%-al növekedett, a törvénytelen születések 16%-al, vagyis még egyszer oly erős progresszióban emelkedett, jelesen a városokban, hol a házasságon kivüli születések 1876-ban az összes születéseknek 18.6%-át képezik, mig a 65 megyében csak 6.5%-al szerepelnek.

* * *

A halandóságot illetőleg a halálozási arány 1876-ban kedvezőbb volt, mint az évtized átlaga, 50,484-el kevesebb haláleset fordulván elo, mint az évtized átlagában, de ez természetes következménye a rendkivüli mortálitásnak, mely 1871—74-ig pusztitotta az országot, különben, mig 1876-ban is annyival magasabb volt ebbeli arányunk, mint Európa más államaiban, hogy még ez évben is mindig még 135 255-el több halt el, mint a mennyi elhalálozott volna, ha e tekintetben az európai átlagos niveaun állanánk. A sorrend, melyben mortalitás szempontjából a megyék egymásután következnek, felette érdekes és a 25 város oly kedvezőtlen viszonyt tüntetnek fel, hogy azokban már 23.9 lakóra, a megyei lakosság közt ellenben 28.6 lakóra számittatván egy haláleset, amott minden 10,000 lélek után 70 el több halt el mint a megyékben; a gyermekhalandóság 1876-ban is akkora, hogy több mint fele része (50.5%) az elhunytaknak gyermek egész az 5-ik évi életkorig; nemre nézve egyáltalán 100 nőnemü elhunytat 110 finemü, sőt a zsenge koruak közt 100 egész az 5—1 évig kimult leányra 114 ily koru fiugyermek jött.

Külföld.

Az afgán háborunak vége. Roberts tábornok az angol csapatokkal okt. 12-én bevonult Kabulba. Kiséretében ment az emir is.

Reform a török hadseregnél. Konstantinápolyból jelentik, hogy a török miniszteriánács elhatározta, hogy ezután a kereszténeket is fölveszik a hadseregbe. Ennek az lesz legelső következménye, hogy keresztyének is látogathatják a katonai iskolákat.

Bismarck és Gorcsakoff találkozása. E találkozás, a melyet oly sokszor tüztek ki és czáfoltak meg, mint a „Temps“ Berlinből értesül, november hó kezdetén fog megtörténni! Az orosz kanczellár Pétervárra menet Berlinen fog átutazni, a német kanczellár pedig épen ez időben rövid kirándulást fog tenni Berlinbe. E szerencsés összetalálkozás alkalmával fogják elintézni azt a kényes kérdést, hogy a két államférfi közül, melyiknek kell engednie.

A salonikii eset el van intézve. A salonikii esetről jelenti a „Neue freie Presse“ hogy Ulianov orosz ügyviselő megjelent a valinál és barátságos egyezkedést ajánlott. A vali elfogadta az inditványt és a conflictust elintézték.

Napi hirek.

— **Figyelmeztetés a gymn. tanulókhoz.** Tudatom a gymn. növendékekkel, hogy a gymn. négy felső osztályában, tehát az V-ik VI-ik VII-ik és VIII-ik ban a tanitások Okt. hó 20-ikán ismét megkezdetnek. Annál fogva tartsa kötelességének minden ezen osztályok valamelyikébe járó tanuló, hogy Okt. 20-tól kezdve az előadásokon pontosan meg jelenjék. A négy alsóbb osztályban a tanitások megkezdése egyelőre November elsejéig ismét elhalasztatott. Debreczen 1879 Okt. 15. Békési Gyula gymn. igazgató.

— **Mükedvelői előadás** fog a jövő hóban V.-Pércsen tartatni az ott felállitandó tüzoltóegylet javára. Az előadandó darab „Tündérlak Magyarhonban“ czimü népszinmü lesz. Boka Samu jeles népzenészünk is közre fog müködni.

— **A katonai laktanyákat** vizsgáló hatósági bizottság a mai napon megkezdte müködését.

— **Talált gyermek.** Egy helybeli talyigás ma azon panaszszal jött fel a kapitányi hivatalhoz, hogy 4 éves kis fiát a szüreten elveszté s tegnap óta hiába keresi, nem bir a nyomára akadni. — Egy félórával később azonban egy csapó-utczai kofa-asszony a gyermeket felhozta, s mint mondja, még tegnap találta azt a csapó-utczán, hol egy kapumélyedésbe meghuzódva sirt a szegény gyermek keresve atyját.

— **Szinházunkban** holnap a „Szép Galathea“ ismert régi szép operette és Szigethi pályadijat nyert kitünő vigjátéka a „Becsületszó“ kerülnek szinre.

— **A szüret** kerteinkben a mai napon véget ér. Elmondhatjuk, hogy az első két esős napot kivéve igen szép idő járt a szüretre.

— **Dr. Hoványi Lajos** a nyáradi kir. jogakademia veterán igazgatója — kit városunkban is igen sokan ismernek — negyven évi tanárkodása után, saját kérelmére, nyugdijaztatott.

— **Köszönetnyilvánitás.** Mindazon tisztelt rokonok és barátok, kik folyó hó 13-án tartott feledhetetlen emlékü édes anyánk néhai Szilágyi Sámuelné temetésén megjelenésökkel nehéz bánatunkat enyhitették, fogadják hálás köszönetét a gyászbaborult gyermekeknek.

— **Hirdetés,** melyet a városi tanács bocsátott ki a belső közlegelő érdekében: A belső közlegelő föld térképe és földkönyve véglegesen elkészittetvén azok a jogositottakat a földkönyv szerint illető földrészeknek a városi közgyülés által megállapitott

---

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

A kit senki sem szeret.

Elbeszélés.

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatás.)

V.

Szerencsére, mielőtt fenyegetését betölthette volna, egy hirtelen jött gutaütés véget vetett Donát Károly ur minden további dörmögésének. A gondviselés elháritotta tehát a kezet, mely eddig osszetartotta ugy a hogy a pénzes zacskó nyilását, most könyökig bele nyulhat mindegyik s kiveszi a maga részét.

Kellemetlen surlódások nélkül nem folyt le az osztozkodás. Regőczy Szepi esküdözött, hogy az ő feleségét megcsalták s durván taszitotta el Olgát, ki térdenállva kérte, hogy ne pörlekedjenek atyja sirja fölött.

A pör és czivakodás tovább folyt, Regőczy Szepi nem hagyja magát megcsalni.

Sivár, örömtelen élet volt ez a szegény fiatal asszonynak. Testvére, anyja végkép elidegenedtek tőle, férje mindegyre ritkább vendég lett a háznál, szegény Olga egyedül állt a nagy világon, egészen egyedül.

Regőczy Szepi mulatott. A pénz szállt jobbra-balra, a gazdag örökség napról-napra jobban elolvadt kezei közt. Néha hetekig oda volt, nem is tartotta szükségesnek tudatni Olgával, merre jár. Annak a csöndes, alázatos nőnek ugy is mindegy, annak nem vér foly ereiben, hanem aludttej, azt nem háboritja föl semmi.

— Szolga természet — gondolta magában a fiatal gavallér. Megsimogatom egy kicsit, mint a vizslámat s kezemet nyalja, akárhogy bántam is vele pár perczczel előbb.

De a simogatásból is mindinkább kevesebb jutott. Álmosan kedvetlenül multak el Regőczy Szepinek az otthon töltött napok, rendesen csak olyan pihenő napok voltak ezek a fárasztó, tomboló zajos mulatságok után, olyan napok, mikor az ellankadt ember resztelli még a száját is kinyitni.

Olga szivébe fojtotta keservét. Érezte, hogy szétfoszlik boldog menyasszony korának minden álomképe s álom sulylyal nehezedik lelkére a rideg való. Érezte, de nem szólt, ajka néma maradt.

Csak gyöngédségét, a szeretetteljes figyelmét kettőztette meg férje iránt.

Ah, talán mégis visszatér Pepi ő hozzá? Ha megtanulja, hogy e kebelnél hivebbet, melegebbet nem talál a kerek világon, talán ujra visszatér, hogy itt hajtsa le fejét a pihenésre?

Édesen esett altatni magát; de voltak most már perczek, midőn szomoruan, megtörten eresztette le szárnyát a csüggedt lélek. Mit reméljen még, mit várjon még az életben? Nem szereti őt senki. Senki!

A csöndes, önmegadó lélek is lázasan reszketett e gondolatra. Szive mélyén megmozdult valami. Valami végtelen keserü, maró, égető érzés, mely aztán tovább futott, mint a fölgyujtott lőporos akna s szétrobbantással fenyegetőzött. Az elnyomott lélek lázadása volt ez, ama vad, szilaj lázadás, mely némely perczben megszállja a legcsöndesebb lelket is s szembeszállni készti a sorssal, az istennel.

Miért kell neki szenvednie? — kérdi e lázongó szív s nem talál rá feleletet a nagy végtelenségben.

Miért nincs senkije, a ki őt szeretné? Senkije ezen az egész kerek földön!

Merengve tekintett ki az ablakon. Lent az utczán járókelők siettek át, fönt az égen bárányfelhőket hajtott a szél. Üzi egymást, fut, siet minden, nincs érkezése megállni. Mulik az idő, tünnek a perczek, órák, napok, Ma itt, holnap amott. Minden megy az enyészet felé.

Az ifju nő lehajtotta fejét. Végtelen szomoruság ereszkedett lelkére s szive olyan lázasan vert, mint még tán soha. Szeme még egyszer futólag, mintegy fátyolozottan végig szállt a sokaságon. Nem keresett senkit és mégis talált valakit.

Egy nyulánk fiatal ember haladt át az utcza tulsó oldaláu. A nő szemei, melyek borongva tévedeztek a tömegen, tisztán világosan látták ez alakot, mig a többi mind összefolyt a félig behunyt szempillák előtt.

Olga szemlesütve állt ott és mégis jól látta, a mint az ifju föltekint, megemelinti kalapját s lassan tovább megy. Érezte, hogy az ifju pillantása rajta nyugszik egy hosszu perczig s érezte, hogy e pillantásra arczába szökik a vér.

Az órára tekintett. Tizre járt a mutató épen. Csaknem perczuyi pontossággal ugyanannyi, mint tegnap, tegnapelőtt. Mindennap ez órában láthatni őt, a mint erre áthalad.

Olga megrázkódott s eltakarta arczát.

Mi ez? Már számitja az órát?

Reszketve huzódott féire az ablaktól. Mintha valami gonosztetten érte volna magát, igyekezett elrejtőzni önmaga elől.

Két kis kezével átszoritotta homlokát, el akarta üzni az agyába rohamosan tóduló gondolatokat. Elmult idők képe villant föl lelkében s megjelent ott az imént látott ifju alakja, mint régi, gyermekkori ismerős. Ez egyszerü, jó fiu, ki a kis leánynak összeragasztotta eltört játékait, piros almákat és süteményeket hordott neki s aztán . . .

Aztán évekig nem látták egymást. A fiu szegény volt, a leány gazdag, a két család régóta nem látogatta már egymást. Donáték fölfelé kapaszkodtak, amazok pedig egyszerü polgárok, kiknek nem lehet magukat hánytorgatni, meg nem is akarják. A fiu messze járt külföldön tanulni, a leány az alatt férjhez ment.

Egy szó ugyan, a mit a fiatal ember mondott, mikor haza jött, eljutott Olga fülébe s az a szó lángba boritja most a fiatal nő arczát.

— Miért nem várt meg engem? Miért nem lett az enyém?

Esztelenség, bolondság! Hogy lett volna a dusgazdag Donát Olga egyszerü gépésznek a neje? A fiatal embernek meg is magyarázták szülői, hogy ez csak olyan gyermekbeszéd; már hogyan lehet józanfővel ilyesmit gondolni?

Meglehet, hogy az ifju nem is gondol már rá. Meglehet, hogy rég elfelejtette ezt az egész dolgot. A masinák közt az ember nem igen ér rá ábrándozni.

Lehet, hogy csak a véletlen vezeti most erre naponként. De az ifju nő reszketve huzogatja végig kezeit homlokán.

— Istenem, istenem, talán ő szeretett volna?

S betemeti fejét a pamlag vánkosába és keservesen zokog.

A nyitott ablakban kis kanári madár kiabál, énekel. A tavaszi verőfény kalitkájára süt s a kis bohó hangos örömriadással üdvözli.

Olyan jókedvü, olyan pajkos, csipkedi párját, röpked, ugrál s mindenféle bohóságot müvel.

A madár csevegésére az ifju nő föltekint. Nehány percz hosszáig, mintegy álomban merengve bámul a kis kanári párra, aztán ujra zokogásban tör ki.

Egyedül, egyedül!

(Folyt. köv.)

tudvalevő feltételek mellett leendő telekkönyveltetése végett a f. é. okt. hó 28-án a helybeli kir. törvényszék telekkönyvi osztályához befognak nyujtatni, miről az érdekelt földrészletek tulajdonosai ezennel értesittetnek. Debreczen, 1879. okt. 15-én.

— **A pékek ellen**. Ma több rendbeli süteményt, de különösen sós-kiflit muttattak be a főkapitányi hivatal előtt. E kiflik oly botrányos módon kicsinyek, hogy mulhatatlanul szükségessé vált ellene mihamarabb intézkedéseket tenni.

— **A debreczeni** dohány nagytőzsde betöltése, melynek évi pénzforgalma 200,000 frtot meghalad s melyhez 270 kisárus van utalva, a folyó évi október hó 28-án d. e. 10 órakor a pénzügyigazgatóság levéltári helyiségében nyilvános pályázat utján irásbeli árlejtés mellett eszközöltetni fog. Azon egyének tehát, kik e tárgyban érdekelve vannak, a pályázati feltételeket a „Debr. Ellenőr" kiadóhivatalában és ezen pénzügyigazgatóság leltári helyiségében (az udvar hátulján földszinten balra) megtekinthetik.

— **Madarász János gyilkossági bünügyében** a kegyelmi tanács határozata, melyszerint a kegyelemre nem ajánltatott, leérkezett a legfőbb itélőszéktől a budapesti törvényszék fenyitő osztályához, s valószinüleg a halálos itélet végrehajtása még e héten megtörténik.

— **A hó**. Hüvös idő jár országszerte. Erdélyből érkezett utazók mondják, hogy a királyhágó némely hegyének csucsát magas hó födi.

— **Garibaldi nejének egy igazoló levelét** teszi közzé a milanói Punguló. E levélben Raimondi marquisnő azon állitást, hogy anya volt, midőn Garibaldihoz nőül ment, „durva hazugság" nak jelenti ki, melyet csak azért koholtak ki, mert a tábornok tanácsadói azt találták, hogy a törvény szerint ez az egyetlen eszköz a házasság általa kivánt semmissé nyilvánithatására. „Én — ugymond a marquisnő — ezen abnormis szövetség felbontását csak azon esetben óhajtom, ha azt becsülettel s az igazság és törvény tiszteletben tartása mellett érhetem el. Ám derittessenek fel a husz év előtt történt tények, bizonyára nem én vagyok, kinek ettől félnie kell."

— **Aggházy Károly és Huber Jenőről** olvassuk a fővárosi lapokból, hogy a két fiatal müvész magyarországi körutja valóságos diadaluttá válik. Mindenütt elragadják a közönséget müvészi játékuk által. Most Kolozsvártt s nehány erdélyi városban hangversenyeznek, f. hó 18-án Temesvártt játszanak a philharmoniai egyletben, 19-én Lugoson a zeneegyletben, 20-án Aradon a szinházban, 24-én pedig Debreczen lesz szerencsés a két fiatal müvészt üdvözölhetni. Hogy a müvészi élvezet mellett a mulatságosnak is jusson a maga része, Szathmáry Árpád kedvelt szinészünk egy humorisztikus solo vigjátékot fog előadni Saphirtől.

— **A kucséberek**. Itt az ősz, elmentek a fecskék és megjöttek a — kucséberek. Őszszel szokta ugyanis Gotschee, Illyrország e kucséber-köpüje kiereszteni a rajokat, melyek aztán rövid pár hét alatt elárasztják Ausztria és Magyarország minden városát és valamirevaló faluját narancscsal, fügével és mogyoróval-telt kosaraikkal a nyakukban, osztogatják szurtos zacskóikból, zsiros numerusaik által a szerencsét fünek fának. Ilyenkor férfi és fiatal ember nélkül marad az egész Gotschee község, még az alig felcseperedett suhanczokat is hiába marasztalják a kebeldus illyr-hölgyek csábitó szavakkal, biztató igéretekkel. Csak az öregek maradnak otthon, hogy kalandos meséik által — a régi szép időkről, midőn még neki állt a boldog szép világ — még irigyebbekké, sovárgóbbakká tegyék a lángoló szivü hölgyeket. Tavaszszal aztán visszatérnek üres kosárral de tele erszénnyel, felajánlva annak gazdag tartalmát engesztelésül a durczás ifju hölgynek, ki a csillogó hatosok és sima forintosok láttára természetesen hamar megbocsát.

— **Tüzvész Ó Budán**. Tegnapelőtt délután 1 órakor, nagy tüzi lárma támadt Ó-Budán. A III. ker. főuton létező Spitzer Gerzsonféle kékfestő gyár előtt, mely egészen lángban állott. A tüz, a gyár kapujával szemben levő vizreservoir épületében támadt s a szél által fokozva rendkivüli gyorsasággal terjedt el az egész épületen. A tüzoltók a helyszinre érkezvén, mindenek előtt a szomszéd épületek megmentésén fáradoztak, miután a már teljesen lángokban álló Spitzerféle gyár megmentéséről szó sem lehetett. A szomszéd épületek megmentésére irányult törekvés is meghiusult, mert az erős szél által ide oda csapkodó lángok csakhamar elboritották a szomszédos Lenzféle bőrgyárt is. A forróság és erős szél folytán a koronautcza és főut sarkán levő Löfflerféle ház, valamint az égő gyárakkal szemben levő házak is égni kezdtek. 2 órakor rendkivül magasra csaptak fel a lángok s a Spitzerféle gyár II. emelete, melyet szárító helyül használtak, irtóztató ropogással bedőlt. E bedőlés alkalmával egy munkás, aki szintén a vászonkészlet mentésén fáradozott, balkarján jelentékeny sérülést szenvedett. A vizszükség renkivül nagy volt, a fecskendők számára hordókban szállitották a vizet. Száz meg száz kéz, tüzoltók, katonák, munkások és idegenek igyekeztek menteni amit csak lehetett, és megkönyiteni a tüzoltók feladatát. A leégett épületek mind biztositva voltak.

— **A ki még életében temetkezik.** Kis-Czelben évek óta lakott Némethy Anna egy volt gazdatiszt leánya. Csinos házacskáját bérbe adta, ő maga pedig a ház végén készitett kunyhóban lakott. Ruházata olyan volt, mint valamely szegényesen öltözött cselédé, életmódja a legegyszerübb, mondják, hogy csak a legnagyobb ünnepnapokon juttatott magának husételt. A takarékpénztárban szép összegecske pénze volt elhelyezve, de annak még kamataihoz sem nyult. Pár héttel ezelőtt magához rendelt egy kőmivest és egy — kripta építésére megalkudott vele, mely nem sokára el is készült. Az addig legjobb egészségnek örvendő 64 éves agg szüz, kriptája elkészültétől fogva elkezdett betegeskedni, megcsinálta végrendeletét és f. hó 7-én meg is halt. Hagyományozott: mise alapra ezer forintot, a kórházra és a város szegény özvegyei és árváinak több száz forintot. Halála után vánkosa alatt 80 forintot találtak azon irásban hagyott utasitással, hogy ezen őszszegen érczkoporsót vegyenek számára.

— **Egy rózsa ára**. Az októberi ünnepélyen, mely a bécsi rotundában a napokban tartatott, egy pikáns kis epizod történt. Egy szép, fiatal hölgy ült a bazárban s hivatalát a legjobban igyekezett betölteni. — Egy idős, de csinos gavallér azon kérdést intézte a hölgyhöz, hogy a mellére tüzött rózsa nem volna-e eladó? — A nő ellenvetést tett. A férfi a jótékonyczélra hivatkozott, mire a hölgy igy felelt: „Ám legyen, de a rózsa ára 50 frt." — „Ötven forint? Lelkemre mondom, potom ár, ha szememet akarom kielégiteni, de másrészt meg kell vallanom, hogy ez az ár tulhaladja a bodgettet." Ezzel a férfi eltünt. Ugy 8 óra tájt, — épen mikor a pénztárt bezárták, — megjelent ismét az öreg ur. „Asszonyom, — mondá — eljöttem a rózsáért." A nő mosolylyal felelt, hogy „a pénztár mára már zárva van." „És holnap a tulajdonom lehet-e a rózsa?" kérdé az öreg ur. „Természetesen, — felelé vigan a hölgy, — csakhogy meg kell jegyeznem, hogy az imént meghatározott ár csak a mai napra volt érvényes, holnap már négyszeres ára lesz a rózsának." Másnap délben, midőn a bazár ismét megnyilt, a legelső látogató a tegnapi öreg ur volt, ki készséggel olvasta le a kedvesen meglepett nőnek a 200 frtot a rózsáért, mialatt ezt mondá: „A mint láthatja asszonyom, siettem, mert attól kelle tartanom, hogy nehány óra mulva a vevőktől megrohant házban nem juthattam volna többé a rózsához."

— **FŐVÁROSI RÖVID HIREK. A király** tegnap reggel Gödöllőre érkezett. — **Távgyaloglást** rendez az athl. club f. hó 16-án Székesfehérvárra. A kiindulási czélpont a Sáros fördő lesz. — **A nemz. szinház** operájánál jelenleg Giovannoni asszony vendégszerepel. — **Az állatkertben** tegnap volt az utólsó sorsolás, mely gyér látogatottsága daczára meglehetősen sikerült. — **Zmatek János** péklegény ismeretes bünügyében tegnap volt a tárgyalás. A gyilkos Zmatek 15 évi börtönre itéltetett. — **Országos iparkiállitás** rendezése ügyében most folynak a tárgyalások a kormány és a szakférfiak között. — **Ujházi László** Amerikában elhunyt hazánkfia hátrahagyott iratait szándékozik kiadni Szokoly Viktor. — **Spiller Adolf** elhunyt jeles hegedümüvész holttestét számos iró és müvész kisérte ki nagy részvét mellett tegnap a kerepesi temetőbe. — **Gounod Károly** a hires franczia zeneszerző a jövő hónapban meglátogatja a fővárost.

— **Husárak** megállapitva s bejelentve 1879 okt. 15-től 22-ig következők: **40 kr** Szilágyi Gábornál szt.-anna utcza régi székben **44 kr.** Szentessi Istvánnál szt.-anna utcza 2256. sz. a.. Gyarmati Istvánnál mester-utcza 1442., varga-utcza 2239 sz. a. Nagy Mihálynál csapó-utcza 794. sz, a., Rácz Györgynél czeglédutcza 2599., várad-utcza 2121., Rózsatér 6. sz. a. Minden többi mészárszékben pedig **46 kr.** Debreczen, 1879. október 15-kén. Debreczen város kapitányi hivatala.

Szinház.

(V. A.) Tegnap a **„Daniseffek"-ben** a szini tanoda volt növendéke K a r c z a g Vilmos mutatta be magát szinpadunkon. Vladimir szerepét játszotta s mind szerepének helyes felfogása, mind szabatos hanghordozása által, a mi sokszor öreg szinészeknél is hiányzik, a legszebb reményekre jogosit. Tisztán, természetesen minden affektáczió nélkül fejezett ki hangja minden érzelmet s egyenlően ki tudta kerülni a kezdők mindkét hibáját: a felesleges, tulságos páthoszt s a hideg szintelen recitálást. Megvolt játékában a melegség ép ugy mint a mérséklet s mind ama jelenetben, midőn anyjának bevallja szerelmét, mind a második felvonás utólsó jelenetében, midőn megtudja, hogy anyja kedvesét férjhez adta Osiphoz s a föllázadt fiuból kitör az indulat, zajos tapsokra ragadta a közönséget, mely egyátalában igen rokonszenvesen fogadta őt s virágbokrétákkal és koszorukkal is meglepte kiléptekor. Csak mozdulataiban látszik még a szinpadi gyakorlat hiánya. Igy például kezét sokszor oknélkül homlokához emeli. Arról is le kell szoknia, hogy fejét ugy féloldalt hajtsa. Mindezt azonban megszerzi majd a gyakorlat.

A többi előadó közül ki kell emelnünk M á n d o k y t, ki Osip szerepét rendkivüli hatással, melegen és nemesen adta. Törökné mint mindig az igaz érzés kifejezésével hatott, bár Anna passiv szerepe nem olynemü, hogy abból sokat lehetne csinálni. F o l t é n y i kitünő maszkirozását s L a t a b á r n é elegáns öltözetét is dicsérettel kell kiemelnünk, a mi nem annyit jelent, hogy játékuk is nem volt igen jó kis szerepeikben. S z a t h m á r y Árpádról azonban sajnáljuk, hogy nem mondhatunk hasonlót. E különben kitünő szinészünk tegnap este a csuszómászó korcsmáros szerepében nagyon is észrevétette, hogy csak komédiázik.

Közgazdaság.

Az amerikai disznóhus kérdése. Dr. csatári Grósz Lajos magyar közegészségi tanácsos az amsterdami nemzetközi kongresszusnak szeptember 9-én tartott ülésében — mint értesülünk — indokolt inditványt tett arra nézve, hogy: tekintve, miszerint az Amerikából Európába hozott disznóhusban az életveszélyt okozó fonalócz — trichina — igen gyakran találtatik, tekintve továbbá, hogy csak akkor szerezhető teljes tudomás valamely levágandó állatnak az élvezetre alkalmas voltáról, ha az elő állapotban megvizsgálható s egyszersmind táplálkozási viszonyairól tudomás szerezhető; tekintve végre, hogy mindezekről az Amerikából behozott árura nézve semmi biztos ismerettel nem birhatunk s hogy igy elegendő alkalom van a veszélyes járványok folytán Amerikában elhullott disznók husát és zsirját füstölve, sózva s más módokon elkészitve a jó hiszemü európai fogyasztónak eladni; tiltassék el átalánosan a disznóhusnak és zsirnak beozhatala Amerikából Európába.

Ez inditvány mellett felszólaltak Mouat Londonból, Balascziano nápolyból, Seelheim Utrechtből, mire az egyhangulag elfogadtatott s e tekintetben az illető szakférfiak kormányainknak hasonló értelemben fognak jelentést tenni.

Ideje lenne, hogy a magyar kormány is betiltsa az egészségtelen amerikai áruival való kereskedést, annyival inkább, minthogy annak káros voltáról, az országos közegészségi tanács felterjesztése is meggyőzhette.

Legujabb.

Az osztrák képviselőház elnökévé C o r o n i n i gróf választatott. — A jobb oldal is a baloldal is egyformán reá szavazott. — A képviselőház alelnökeinek megválasztásánál a nemzetiségiek győztek a német alkotmánybüek felett. Smolka 24 szótöbbséggel győzött Klier felett.

Felelős szerkesztő: **Kutasi Imre.**
Főszerkesztő: **Vértesi Arnold.**

Ügynökök nélkül elönyösebben lehet varrógépeket vásárolni.

A LEGKEDVELTEBB VARRÓGÉPEK FŐRAKTÁRA

Holvay Gyulánál Debreczenben.

A legtökéletesebb varrógépeket jótállás mellett csekély részletfizetésre, tisztelettel ajánlom dusan felszerelt raktáromat. Ugynevezett ügynökök, utazók és ajánlók, melyek más fajta varrógépeket ajánlanak és házalnak **csak azért**, hogy nagy ajánlási dijjat kapjanak, melyet természetesen a vevőn kell nekik megvenni, üzletemből végképen ki vannak zárva és saját meggyőződésére minden gépvevőt tisztelettel kérem varrógép vásárlásnál — mellőzve a fentemlitett ügynököket — egyenesen üzletemet szerencséltetni, miután oly előnyöket nyujtok, mint itt senki.

Különös figyelembe ajánlom az uj európai Singer családi varrógépeket, melyek mindenféle más bármi megnevezés alatt létező varrógépeket minden tekintetben óriási módon felülmulnak.

HOLVAY GYULA,
a varrógépek főraktárának tulajdonosa Egyháztér.

FÉRFI RUHA-ÜZLET MEGNYITÁS.

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy Debreczenben a főtéren levő Sesztina Lajos ur kereskedése mellett

férfi ruha-üzletet

nyitottam, melyben ugy a legelegánsabb férfi-, mint gyermek ruhák

a legjutányosabb árért

nagy választékban kaphatók.

Csinosan átalakitott s gazdagon fölszerelt üzletemnek vezetését Raditz Simonra biztam.

EIBENSCHÜTZ M.

(308 3—3)

SALZMANN LAJOS

FÉRFI DIVAT üzletemnek

a templombazár épületből a város háza alatti volt Molnár Sámuel és társa czég üzlethelyiségének szegleti részébe történt

áttétele alkalmából árutáramat

lehető legteljesebb választékban legujabb divatu czikkekkel, névszerint:

kitünő minőségü és szabásu férfiingekkel,

ugyszintén nyakkendők, gallérok, kézelők és zsebkendőkkel, legujabb divatu kemény és puha, nemez és posztó

KALAPOKKAL,

bőröndök, esernyők és czipőkkel, nem különben jó minőségü

férfi, fiu és gyermek készruhakkal

és egyéb férfi czikkekhez tartozó árukkal, a nagyérdemü közönség lehető legnagyobb igényeihez képest elláttam; midőn tehát a t. közönség becses figyelmét bátor vagyok felhivni, legjutányosabb árak mellett pontos kiszolgáltatást igérve maradtam mély tisztelettel

(303 11—?) SALZMANN LAJOS.

PIACZ-UTCZA — városháza alatt.

férfi divat üzlete

Fogfájás csupán a **FEYTONA** által távolitható el. Debreczenben **Dr. ROTHSCHNECK V. EMIL-nél.** — higyj de nézd meg kinek.

Nevelőnői állás

KERESTETIK.

Egy jó bizonyitványokkal biró s több év óta tanitással foglalkozó, okleveles evang. tanitónő, mint n e v e l ő n ő egy előkelő családnál állomást keres. A népiskola tantárgyain kivül a zongora, német s franczia nyelv és kézi munka tanitásban a legalaposabb készültséggel bir.

Értekezhetni a „Debreczeni Ellenőr" kiadóhivatalában. (337 3—6)

Hirdetmény.

A nemes város részére a nagyerdőn az idén termett s 8 szekérre és 220 frt értékre becsült dézma tengeri pénteken f. hó 18-ik napján d. e. 10 órakor a nagyerdei külső faraktárnál közárverés utján eladandó lévén, a venni szándékozók illően meghivatnak.

Kelt Debreczenben, október 15. 1879.

(347 1—2) **Laky Lajos** tanácsnok.

THE SINGER MANUFACT. COMP. NEW-YORK.

A világ legnagyobb varrógép gyára.

Az eredeti Singer varrógépek

fölülmulhatlanok: jóságuk, czélszerü alkalmazhatásuk és tartósságuk által s ezen előnyeiknél fogva a más fajta és utánzott gépeknél kedveltebbek; mint azt az évenként emelkedő mennyiség is mutatja, mely most több mint felét teszi ki az összes amerikai gyártmánynak.

THE SINGER MFG. CO. N. Y. TRADE MARK

Az eredeti Singer varrógépek

legtöbb sokoldalusággal birnak s a legtökéletesebb segédkészülékkel látvák el s a legkülönlegesebb czélokra rendezvék be; családi használatul kéz vagy lábbal hajthatók s a kézmüipar minden szakának, u. m. szabók, czipészek, kárpitosok, könyvkötők, kalapgyárosok stb. megfelelnek.

Az eredeti Singer varrógépek

az egyedüliek, melyek egyszerü czélirányos s könyyen megtanulható szerkezettel birnak, melyről nemcsak a számos kiérmelt legnagyobb kiállitási dijjak tanuskodnak, hanem azon körülmény is, hogy azok majd minden varrógép gyárosnak mintaképül szolgálnak.

Az eredeti Singer varrógépek

gyári áron s minden árfölemelés n é l k ü l hetenkénti lefizetés és pedig: **1 1/4 frt.** részlet összeg mellett is adatnak el, hogy ez által a kevésbé vagyonos osztálynak is megkönnyittessék egy ilyen kereseti forrásul szolgáló eszköz beszerzése.

Az eredeti Singer varrógépek

csak ugy valódiak, ha az itt látható gyári jegyet, valamint a gép karján a „The Singer Manufacturing Co" föliratot viselik s egy G. Neidlinger aláirásommal ellátott igazolványnyal (jótállási iv) ellátvák; tökéletes jótállás mellett adatnak el s kaphatók kizárólag egyedül:

NEIDLINGER G. piacz-utcza 2145-dik szám (Pércsisor.)

(273 11—? A „The Singer Manufacturing Comp. New-York" főügynöke.

307. szám.

ÁRJEGYZÉKE

az „I S T V Á N" gőzmalom **készitményeinek.**

Készpénz fizetés mellett.

Árak ausztriai értékben

Költségmentesen *Debreczenben, kötelezettség nélkül.*

Ingyen zsákkal.

		100 kiló
A.	Asztali dara nagyszemü	28.60
„	szinte 30 kilos zacskóval	29.20
B.	szinte apró szemü	28.60
„	szinte 30 kilos zacskóval	29.00
C.	Dara középszerü	27.20
„	szinte 30 kilos zacskóval	27.80
0.	Királyliszt	28.—
1	Lángliszt	27.40
2.	Montliszt	26.80
3.	Zsemlyeliszt különös	26.—
4.	„	25.20
5.	Fehér kenyérliszt 1-ső rendü	24.20
6.	szinte 2-od „	23.20
7.	Közép kenyérliszt 1-ső „	22.40
8.	„ 2-od „	20.—
8½.	Barna 1-ső „	17.80
9	„ 2-od „	15.60
10.	Lábliszt	12.60
10½	Veres liszt	6.—
11.	Finom korpa **zsákkal**	5.20
„	„ **zsáknélkül**	4.60
12.	Durva korpa **zsákkal**	4.40
„	„ **zsáknélkül**	3.80
R. I.	Rozsliszt 1-ső rendü	18.80
R. II.	szinte 2-od „	17.80
R. III.	szinte 3-ad „	15.80
R. IV.	szinte 4-ed „	—.—
„	„ zsáknélkül	—.—
Á. K.	Árpakása 00	28.—
„	szinte 0	22.—
„	szinte 1	21.—
„	szinte 2	18.—
„	szinte 3	17.—
Á.	Árpadara 5	21.—
Á.	Árpa liszt 6	—.—

Debreczen, okt. 15. 1879.

A zsákok sulytartalma, — teljsuly tisztasulynak véve:

A. B. C. 0—9	számig	85 kilo.
10½ 11. 12.		50 „
R. I.—III.	számig	85 „
R. IV.		— „
Á. K. 00—5	számig	50 „
Árpaliszt		— „

Debreczen, nyomatott kiadó-tulajdonos **Kutasi Imre** könyvnyomdájában, 1879.